

AHVENANMAAN MAAKUNTALAKI

1 Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksymät maakuntalait

1. *Landskapslag om ändring av jaktlagen för landskapet Åland* (Maakuntalaki Ahvenanmaan maakunnan metsästyslain muuttamisesta),¹
2. *Landskapslag om tillämpning av lagen om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av EU-rätten och den nationella lagstiftningen* (Maakuntalaki EU:n ja kansallisen lainsäädännön rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta annetun lain soveltamisesta),²
3. *Landskapslag om ändring av landskapslagen om Landskapsrevisionen* (Maakuntalaki Landskapsrevisionen-nimisestä viranomaisesta annetun maakuntalain muuttamisesta).

2 Tasavallan presidentin veto-oikeus

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991), jäljempänä *itsehallintolaki*, 19 §:n 2 momentin mukaan tasavallan presidentti voi, kun korkeimman oikeuden lausunto on hankittu, määrätä maakuntalain raukeamaan kokonaan tai osittain, jos hän katsoo maakuntapäivien ylittäneen lainsäädäntövaltansa tai maakuntalain koskevan valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Presidentin on tehtävä päätöksensä neljän kuukauden kuluessa siitä, kun maakuntapäivien päätös annettiin oikeusministeriölle tiedoksi.

Muistion edellä 1 kohdassa luettelon ensimmäinen maakuntalaki on saapunut oikeusministeriöön 18.1.2023. Luettelon toinen ja kolmas maakuntalaki ovat saapuneet 24.1.2023

3 Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunnot

Itsehallintolain 19 §:n 1 momentin mukaan Ahvenanmaan valtuuskunta antaa oikeusministeriölle lausunnon maakuntalain hyväksymispäätöksestä ennen päätöksen esittelemistä tasavallan presidentille.

¹ VN/1700/2023

² VN/2360/2023

Ahvenanmaan valtuuskunta on antanut 13.1.2023 päivätyn lausunnon muistion 1. kohdan luettelossa ensimmäisenä mainitusta maakuntalaista (Nr 8/23³) sekä 10.2.2023 päivätyn lausunnon o toisesta ja kolmannelta laista (Nr 10/23⁴).

Itsehallintolain 36 §:n 2 momentin mukaan Ahvenanmaan valtuuskunnan virkakieli on ruotsi.

Ahvenanmaan maakunnan metsästyslain muuttamisesta annettu maakuntalaki

Muistion 1 kohdan luettelon ensimmäinen maakuntalaki koskee Ahvenanmaan maakunnan metsästyslain muuttamista ja se sisältää täydentäviä ja muutettuja säännöksiä oikeudesta metsästää yleisillä vesialueilla, linnunsuojelualueilla, pyydyksillä ja pyyntitavoilla. Metsästysvapaita juhlapäiviä koskevat säännöt kumotaan.

Lausunnossaan (Nr 8/23) Ahvenanmaan valtuuskunta on todennut, että maakuntalain 26 §:n uudet täydentävät säännökset ovat ongelmallisia. Pykälän 1 momentti oikeuttaisi Ahvenanmaan maakunnan hallituksen päättämään poikkeuksista 15.3. – 31.7.välisenä aikana voimassa olevaan kieltoon kuljettaa linnustonsuojelualueeksi nimetyllä alueella moottorivenettä ja muuta vastaavaa moottorikäyttöistä vesikulkuneuvoa yli seitsemän solmun nopeudella. Pykälän 2 momentti oikeuttaisi maakunnan hallituksen myöntämään poikkeuksen kiellosta oleskella hylkeiden suoja-alueeksi nimetyllä alueella sakon uhalla.

Ahvenanmaan valtuuskunta toteaa, ettei maakuntalain 26 § määrittele perustuslain 80 §:n 2 momentin edellyttämällä tavalla kriteerejä sille, milloin maakunnan hallitus voi päättää poiketa pykälässä säädetyistä kielloista. Lisäksi valtuuskunta toteaa pykälän vaikuttavan valtiosääntöoikeudellisesti ongelmalliselta, koska maakunnan hallitus valtuutetaan päätöksellään poikkeamaan maakuntalain säännöksistä. Näillä perusteilla Ahvenanmaan valtuuskunta katsoo, että maakuntalain 26 § ei täytä edellä mainittuja vaatimuksia, joten pykälä on lainsäädäntövallan ylitys.

Ahvenanmaan valtuuskunta lausuu, että Ahvenanmaan itsehallintolain säännökset huomioon ottaen, ei maakuntalain voimaantulolle ole estettä lukuun ottamatta maakuntalain 26 §:ää. Virheelliset säännökset eivät vaikuta maakuntalakiin muutoin, joten maakuntalaki voi muilta osin tulla voimaan.

Uusi lainsäädäntö EU:n ja kansallisen lainsäädännön rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta

Muistion 1 kohdan luettelon 2 ja 3 kohdan maakuntalakien kohdalla valtuuskunta toteaa lausunnossaan (Nr 10/23), että maakuntalakien voimaantulolle ei itsehallintolain säännökset huomioon ottaen ole estettä.

³ Liite 3

⁴ Liite 7

3 Korkeimman oikeuden lausunnot

Oikeusministeriö pyysi muistion 1 kohdan luettelossa mainituista maakuntalaeista 1.2.2023 päivätyillä pyynnöillä lausuntoja korkeimmalta oikeudelta. Korkein oikeus on antanut oikeusministeriölle 20.4.2023 päivätyt lausunnot (KKO-HD/174/2023⁵ ja KKO-HD/175/2023⁶).

Ahvenanmaan maakunnan metsästyslain muuttamisesta annettu maakuntalaki

Korkein oikeus katsoo, yhtyen Ahvenanmaan valtuuskunnan perusteluihin, ettei Ahvenanmaan maakunnan metsästyslain muuttamisesta annetun maakuntalain 26 §:n asetuksenantovaltuuden soveltamisala ole tarkkarajainen. Korkein oikeus nostaa myös pykälään sisältyvä uhkasakon sääntelyn ongelmallisuuden maakunnan hallituksen määrätessä alueen linnuston- tai hylkeidensuojelualueeksi. Maakuntalaki ei nimittäin edellytä maakunnan hallitukselta uhkasakon asettamista yksittäistapauksissa, vaan uhkasakko seuraa suoraan maakuntalaista.

Korkein oikeus toteaa, kuten Ahvenanmaan valtuuskunta lausunnossaan, että edellä mainitun maakuntalain 26 § on määrättävä raukeamaan. Lainsäädäntövalvonnan kohteena oleva maakuntalaki kuuluu muilta osin maakunnan lainsäädäntövaltaan eikä maakuntalain voimaantulolle muilta osin liene estettä.

Uusi lainsäädäntö EU:n ja kansallisen lainsäädännön rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta

Koskien muita maakuntalakeja (2 ja 3) korkein oikeus katsoo, että tarkastetut maakuntalait kuuluvat maakunnan lainsäädäntövaltaan eikä niiden voimaantulolle liene oikeudellista estettä.

4 Esitys

Esitetään, että tasavallan presidentti päättää

- Ahvenanmaan valtuuskunnan ja korkeimman oikeuden esittämillä perusteilla määrätä muistion luettelon 1. kohdassa tarkoitetun maakuntalain 26 §:n raukeamaan, ja
- muilta osin päättää olla käyttämättä veto-oikeuttaan maakuntalakeihin.

⁵ Liite 4

⁶ Liite 8